
СОЦІАЛЬНА ТА ГУМАНІТАРНА ПОЛІТИКА

УДК 342.716

DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2023.2.24>

Ю. П. Бондарчук

кандидат історичних наук,
доцент кафедри економічної теорії та права
Центральноукраїнського національного технічного університету

М. Г. Єщенко

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри менеджменту
Донбаської національної академії будівництва і архітектури

С. В. Бондарчук

кандидат біологічних наук,
доцент кафедри льотної експлуатації та безпеки польотів
Льотної академії Національного авіаційного університету

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВ ДІТЕЙ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ НА ПРИКЛАДІ НОВОУКРАЇНСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ

З початку повномасштабного вторгнення Росії особливу увагу привертає охорона й захист прав та інтересів дітей, однієї з найбільш незахищених категорій цивільного населення. Безумовно, діти — вразлива категорія населення, отже, необхідно вчасно виявляти проблеми, які виникають у них під час вимушеної зміни місця проживання, це є неминучим процесом для належної організації надання державної підтримки в територіальних громадах.

Однією з найгостріших проблем, які виникли у зв'язку з російською агресією, є поява великої кількості внутрішньо переміщених осіб, у тому числі дітей. Опрацювання цього питання на законодавчому рівні дозволяє його поглибити та розробити систему конкретних дій щодо підтримки адаптації та інтеграції дітей зі статусом ВПО у життя місцевих громад. Під час війни були порушені права всіх українських дітей, оскільки агресія терористичної держави негативно вплинула на їхні базові потреби, розвиток та психічний стан. Держава зобов'язана піклуватися про становище дітей, тому дуже важливо, щоб вони завжди відчували захист і безпеку з боку держави. Нині широко поширеною є проблема масової міграції людей, переважно дітей, з постійного місця проживання в безпечні райони. Місцеві органи влади мають новий обов'язок приймати внутрішньо переміщених осіб і забезпечувати їх усім необхідним.

Під час дослідження ми вивчали теоретичні питання та нормативно-правові документи щодо захисту прав дітей-переселенців; проведено аналіз дотримання прав дитини в умовах війни. При розробці власного законодавства слід враховувати досвід і практику країн, які стикаються з подібними проблемами внутрішньої міграції.

Для України справжнім викликом стало масове переміщення людей, однак вивчення даної проблематики на регіональному рівні дає можливість детальніше дослідити її та розробити певну систему заходів для полегшення адаптації та інтеграції ВПО в життя місцевих громад.

Отже, в результаті проведеного соціологічного опитування, аналізу нормативно-правової бази внутрішньо переміщених осіб ми дійшли висновку про необхідність розробки практичних рекомендацій для покращення правового становища переміщених дітей під час війни.

Ключові слова: внутрішньо переміщені особи, міграція, права дитини, правовий статус.

Постановка проблеми. Однією з найбільш актуальних проблем, що виникли в умовах російсько-української війни є поява великої кількості внутрішньо переміщених осіб, в тому числі й дітей. Вивчення даної проблематики на регіональному рівні дає можливість більш детально дослідити її та розробити певну систему заходів для полегшення адаптації та інтеграції дітей зі статусом ВПО в життя місцевих громад.

В ході дослідження нами було вивчено наукову проблематику та нормативно-правові акти щодо захисту прав дітей ВПО; здійснено аналіз дотримання прав дитини в умовах війни; розглянуто інструменти правового захисту; проведено соціологічне дослідження серед ВПО, які мешкають на території Новоукраїнської громади Кіровоградської області, на основі якого визначено проблеми, які виникають у зазначеній категорії населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням переміщених осіб займалися багато дослідників. Колективна монографія С. Булеци, О. Котляра, Я. І. Котляра «Механізм забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб: національний та міжнародний аспекти» значний внесок у розуміння реалізації ідентифікаційних прав внутрішньо переміщених осіб [1, с. 13]. Крім того, дослідники умовно поділили права і свободи ВПО на такі групи: 1) права, що забезпечують нормальне фізичне існування; 2) забезпечувальні права; 3) виборчі права; 4) право в рамках адміністративних правовідносин; 5) соціальні права; 6) трудові права; 7) медичні права; 8) освітні права; 9) сімейні права; 10) інші права.

Стаття Т. Цимбаліста, А. Блащак «Правовий статус внутрішньо переміщених осіб в Україні» присвячена аналізу національних та міжнародних нормативно-правових актів, що регулюють правовий статус внутрішньо переміщених осіб в Україні, окреслюють міжнародні стандарти для цієї

категорії осіб та основні проблеми їх застосування в практичній площині [8, с. 127]. На думку науковців, найважливішими міжнародними стандартами прав і свобод внутрішньо переміщених осіб є рекомендації щодо внутрішнього переміщення, розроблені у 1998 році Уповноваженим Генерального секретаря з питань внутрішнього переміщення [4, с. 1]. Експерти кажуть, що окремої міжнародної конвенції про права внутрішньо переміщених осіб немає.

Питання регулювання прав переміщених осіб у сфері охорони здоров'я стало предметом досліджень С. Булеци [1, с. 14], яка детально розкриває особливості механізму забезпечення доступу ВПО до медичних послуг. Детально аналізує потенційні проблеми при реалізації права на медичну допомогу ВПО О. Іляшко [3, с. 33].

Правове становище дітей вимушено переміщених осіб ще недостатньо досліджено вітчизняною юридичною наукою, оскільки майже немає сучасних теоретичних досліджень. Окремі аспекти правових проблем захисту прав дітей під час війни досліджувала Я. Швець [9, с. 100]. Тому рекомендуємо ознайомитися з оглядами зарубіжних видань. Правовий статус і захист дітей розглядалися такими вченими, як Ромола Адеола, Фелікс Чідозі Чідозі, Августин Еджіроген Огуббу, Бенджамін Мезмур, Рахма Абураас, Елізабет Ферріс, Аміна Наджиб, Лайла Багіл і Тім Маккі [5, с. 2; 6, с. 116; 7, с. 278].

Отже аналітичний огляд теоретичних засад наукового пошуку свідчить про актуальність даної проблеми. З 2014 року питання внутрішньо переміщених осіб досліджується багатьма українськими дослідниками, а нормативно-правова база поповнилася новими правовими документами щодо захисту та визначення статусу переміщених осіб.

Мета статті – дослідити рівень захисту прав дитини в умовах воєнного стану в Україні, а також розробити практичні

рекомендації спрямовані на покращення становища внутрішньо переміщених осіб.

Виклад основного матеріалу. Війна, яку розпочала Росія кардинально змінила долі багатьох українців, хтось втратив близьких, рідних, хтось роботу. Мільйони людей вимушені були залишити власні домівки і переселитися до відносно спокійних регіонів України. Активну діяльність по наданню допомоги розгорнули місцеві, міські та сільські громади. Не стали осторонь чужого горя і громади Кіровоградщини. Зокрема, Новоукраїнська громада одна з тих, що в перші дні повномасштабного вторгнення вже приймала людей. За даними Новоукраїнського міського відділу соціального захисту на території Новоукраїнської громади станом на 01.01.2023 року проживають понад 1500 переселенців. Серед зареєстрованих ВПО є 424 дитини. З них 80 дітей навчаються у школах, 23 – відвідує садочки.

З метою визначення особливостей реалізації прав ВПО у Новоукраїнській громаді було розроблено опитувальник. Було взято інтерв'ю у 50 внутрішньо переміщених осіб, які проживають на території громади. Воно було анонімним і мало виключно дослідницький характер.

Опитувальник складається з декількох блоків питань. Перший структурний блок питань – «Взаємодія ВПО з місцевою владою». На основі отриманих даних з'ясовано, що всі опитувані відмітили позитивне ставлення до них з боку людей, які надавали їм допомогу. Зокрема, в перші дні перебування на території громади дітям та їхнім батькам надано необхідні продукти харчування, засоби гігієни та тимчасове житло. Це свідчить про високий рівень підготовки громади до прийому переселенців. Однак, 52% респондентів поскаржилися на те, що з ними не було проведено роз'яснювальну інформаційну кампанію щодо особливостей реалізації прав ВПО на території громади. Цей фактор негативно впливає на процес соціальної інтеграції переселенців в життя громади.

Актуальне питання самоорганізації серед ВПО представлено в опитуванні наступним чином: «Чи Ви самоорганізувалися в соціальні групи, чати для спілкування, допомоги?» – 93% респондентів

вказали про використання різних форм комунікації ВПО, але 79% виокремили саме спілкування за допомогою інтернету та різних месенджерів.

Насамкінець у цьому блоці було запропоновано, по 5-ти бальній системі, оцінити рівень підтримки родини переселенців з боку місцевих органів влади. Досить показові результати (5 б. – 83%; 4 б. – 10%; 3 б. – 7%), свідчать про належний рівень виконання місцевою владою їхніх обов'язків щодо забезпечення добробуту ВПО.

Надзвичайно важливою для ВПО є сфера медичних послуг. Другий блок питань було присвячено визначенню, як саме реалізовувалось право на безкоштовну медичну допомогу серед ВПО. Згідно з опитуванням, усі респонденти повідомили, що отримали належну безкоштовну медичну допомогу. Проте 16% опитаних відмітили, що лікування в закладі охорони здоров'я громади хоча й було безкоштовним, але за медичні ліки потрібно було все ж заплатити. 93% респондентів відзначили неупереджене та співчутливе ставлення медперсоналу до них.

Третій блок – «Право на безкоштовне та якісне навчання». Забезпечення реалізації прав внутрішньо переміщених осіб на отримання освіти є вкрай важливим для розвитку дітей. Однакові умови доступу до освіти є одним з показників інтеграції переселенців у приймаючі територіальні громади. Опитування в сфері освіти показали, що не всі діти та їхні батьки були проінформовані про наявні навчальні заклади на території Новоукраїнської громади. Переважна більшість (79%) дізнавалася про розташування та особливості навчальних закладів самостійно. Це вказує на прогалини в роботі органів місцевої влади. В ході дослідження даного напрямку було також виявлено, що 72% дітей відвідують місцеві навчальні заклади і 28 % отримують освітні послуги в своїх школах в режимі онлайн. В період війни актуальним залишається питання якості освіти. Наразі 97% опитуваних не задовольняє рівень освітніх послуг, адже при реалізації своїх прав вони стикаються з рядом проблем, зокрема 52% зазначили, що не мають доступу до високошвидкісного Інтернету; відсутні належні тех-

нічні засоби для роботи в режимі онлайн. Особливо відчутною є ця проблема для сімей, де є діти шкільного віку, а гаджет для виходу на онлайн-навчання один на всіх. 17% опитаних відзначили, що існує проблема із повноцінним забезпеченням навчальних посібників; через нестабільну ситуацію в країні, постійні тривоги, багато матеріалу дітям доводиться опановувати самостійно.

Під час опитування з'ясовано, що місцевий відділ освіти не здійснює контроль за навчанням дітей, які отримують освітні послуги в своїх навчальних закладах онлайн. Ми переконані, що якісна реалізація освітніх прав переселенцями можлива за оперативного реагування відповідних органів.

Наступні питання були присвячені праву вибору місця проживання. 7% опитаних вдруге вимушені були покинути домівку через військову агресію Росії на Україну. 59% – приїхала до громади після евакуації потягом із прифронтової зони. Проте серед варіантів «У нас тут проживають родичі» та «У нас тут проживають знайомі/друзі» голоси розділилися наступним чином: перше – 27%; друге – 14%.

П'ятий блок безпосередньо стосується права на житло та розкриває більш детально умови та особливості проживання ВПО на території громади. Голоси респондентів у питанні «Де саме Ви проживаєте?» розподілилися наступним чином: в орендованому житлі – 48%; у соціальному житлі – 21%; безкоштовно проживають в знайомих та рідних – 31%. Такі результати свідчать про відсутність належного фонду житла в громаді для переселенців. Також зазначимо, що деякі орендодавці надмірно завищують ціни і вони не відповідають ринковим.

ВПО мають право на отримання грошової допомоги від держави. Згідно опитування 100% респондентів зазначили, що вони отримують регулярні щомісячні виплати. На питання «Чи вистачає Вам харчів, одягу, речей для життя в сучасних умовах?» 86% опитаних відповіли ствердно. Це питання складне, оскільки у різних людей різні потреби. Значною підтримкою для ВПО по всій Україні є гуманітарна допомога, яку надають волонтери та благодійники. Усі опитувані зазначили, що

їхні сім'ї постійно отримують гуманітарну допомогу від УВКБ ООН, ГО «В єднанні – сила!» та Кіровоградської обласної організації ТЧХУ.

Шостий та сьомий блок присвячені праву на сім'ю та право бути з сім'єю. Серед опитаних про втрату близьких під час війни зазначили 14%. Однак у деяких респондентів (45%) у рідних містах та селах залишилися родичі. Через низку причин повноцінне спілкування та зустріч з ними ускладнена або неможлива.

Останній блок містить питання, які стосуються реалізації права на дозвілля, культурний розвиток. У Новоукраїнській громаді не бракує культурних закладів та різноманітних гуртків для проведення дозвілля. Тому 62% опитаних користуються такою можливістю та урізноманітнюють своє життя культурним дозвіллям. Для дітей ВПО це важливо, оскільки напружена ситуація в країні і стресове інформаційне середовище впливають на формування молодого покоління. Не можна втрачати культурну сферу, вона відіграє важливу роль у єдності громадян України перед ворогом. Натомість 38% не задіяні в культурному житті громади через погану поінформованість їх щодо наявності відповідних закладів.

Також респондентам було запропоновано висловити свої пропозиції для покращення взаємодії з органами місцевої влади, громадою та кращого захисту прав ВПО. Відповіді опитаних можна розділити на чотири групи:

I група – зміни в правовому захисті ВПО. На думку опитаних, потрібне більш глибоке законодавче закріплення норм, що регулюють забезпечення виконання прав ВПО та нагляд за цим виконанням, а також покарання конкретних осіб у разі безвідповідального ставлення до належного правового забезпечення ВПО.

II група – безпосередні рекомендації для органів місцевого самоврядування. Найбільш поширена рекомендація від ВПО, це проведення соціологічних опитувань серед переміщених осіб в режимі онлайн, для того, щоб розуміти та швидко вирішувати проблеми, які виникають у переселенців.

III група – поради місцевій громаді, щодо поліпшення взаємодії із ВПО.

Залучення ВПО до культурних та громадських заходів, щоб не з'являлось відчуття відстороненості від життя громади. Оскільки ВПО вважають, що вони не тільки потребують допомоги, а за можливості можуть здійснювати і різноманітну роботу на користь громади.

IV група – поради особам, які зважуються на переїзд до більш безпечних територій. Збиратися потрібно організовано. Брати з собою лише найнеобхідніші речі, бути готовим до довгої поїздки (врахувати тривале перебування на блокпостах). Дізнатися детальніше про набір гуманітарної допомоги, щоб знати, які речі/засоби /одяг брати. Отже, проаналізувавши проведене опитування серед ВПО ми дійшли наступних висновків: по-перше, місцева влада виконує покладені на неї обов'язки по забезпеченню добробуту ВПО у міру своїх можливостей та без надмірних зауважень з боку людей. Допомагають їй у цьому різноманітні благодійні та волонтерські організації, мешканці громади. По-друге, право на медичну допомогу забезпечується, але якщо необхідне медикаментозне лікування, то за нього необхідно заплатити. По-третє, право вибору місця проживання та право на житло у половині випадків реалізується. У цьому випадку ситуацію ускладнює війна та жадібність окремих орендодавців. По-четверте, право на якісну освіту значно порушено через складнощі дистанційного навчання; навчання в умовах постійних екстремальних ситуацій; проблеми із належним матеріальним забезпеченням для повноцінного навчання По-п'яте, право на сім'ю та можливість бути з рідними напряму залежать від ситуації на фронті та тимчасово окупованих територіях. По-шосте, культурний розвиток та дозвілля необхідні складові успішного майбутнього молодого покоління, тому важливо знаходити можливість для дітей реалізовуватися в цій сфері.

Висновки і пропозиції. В результаті проведеного соціологічного опитування, аналізу нормативно-правої бази внутрішньо переміщених осіб ми дійшли висновку про необхідність розробки практичних рекомендацій для покращення правового становища переміщених дітей під час війни.

Зокрема, на місцевому рівні для усунення виявлених недоліків під час соціологічного дослідження пропонуємо наступні заходи: створити на рівні громади фонд житла, призначеного для тимчасового проживання сімей ВПО з дітьми; організовувати моніторинг щодо дітей, які навчаються онлайн в своїх місцевих закладах освіти з боку освітніх закладів за фактичним місцем проживання; проведення спільних культурних, освітніх, спортивних заходів для місцевих дітей та дітей ВПО для кращої комунікації та соціалізації; проводити інформаційну кампанію щодо реалізації прав дітей ВПО на території громади шляхом розповсюдження спеціальних пам'яток, які будуть містити спеціальну інформацію про основні установи, організації.

Доцільним також буде використання міжнародного досвіду щодо захисту прав дітей зі статусом внутрішньо переміщеної особи. Необхідно створити інформаційну базу з даними внутрішньо переміщених осіб, в тому числі й дітьми для пришвидшення процедури оформлення різноманітних документів вразі втрати оригіналів. Внесення та виключення з такої бази даних має відбуватися швидко, без надмірних бюрократичних процедур. Крім цього, необхідно модифікувати міграційне законодавство, яке б забезпечувало реальне дотримання прав і свобод ВПО, дітей ВПО, біженців, мігрантів тощо. Саме в цій сфері необхідна широка взаємодія з європейськими країнами, які активно приймали в перші дні повномасштабного вторгнення наших земляків. Однак відмінні стандарти соціальної політики та соціально-економічні умови життя різних країн Європи перешкоджають швидкому узгодженню нашого і європейського законодавства в сфері міграційної політики. Тому необхідно дією, що здатна допомогти саме зараз є внесення змін до чинних законів України, зокрема для узгодження законодавства із законодавством країн ЄС в контексті перетину кордону дитиною без батьків.

Якісних змін потребує і нормативно-правове регулювання прав дітей ВПО. На нашу думку на законодавчому рівні необхідно закріпити такі положення: по-перше, розробити нормативно-правовий документ, який би регулював

виключно права дітей, в тому числі й дітей зі статусом ВПО. Це необхідний закон, який узгодить існуючі норми, що регулюють права дитини та процес їх захисту з міжнародним законодавством. По-друге, доповнити Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» [2, с. 1] окремими статтями, де передбачити всі ризики та механізми реалізації права внутрішньо переміщених осіб на житло, на освіту. Серед іншого надати органам місцевого самоврядування, на період воєнного часу, право встановлювати на території громад індикативні ціни на оренду житлових приміщень, та розробити дієвий механізм здійснення контролю і постійного моніторингу ситуації на ринку оренди житла. По-третє, необхідні зміни до законодавства у сфері медицини. По-четверте, потрібна зміна освітніх програм з урахуванням психологічних травм, які діти отримали від споглядання наслідків війни або особисто постраждали від злочинних дій війська країни-агресора. Ігнорування психологічних травм, що спричиняє війна, у майбутньому може призвести до зростання рівня злочинності та зміни світогляду дитини, що не зможе бачити надію та перспективу на щасливе майбутнє через здобуті у ранньому віці травми.

Отже, зважаючи на виявлені нами проблеми можемо зробити висновок, що українське законодавство в контексті захисту прав та свобод ВПО потребує якісних змін. Необхідно внести поправки до чинного законодавства та розробити дієвий нормативно-правовий документ, який би враховував всі особливості правового статусу дітей ВПО, використовуючи при цьому позитивний міжнародний досвід та практики тих країн, які зіткнулися зі схожими проблемами внутрішнього переміщення.

Список використаної літератури:

- Булеца С. Б. Право внутрішньо переміщених осіб на медичну допомогу. Конституційно-правові академічні студії. 2016. Вип. 1. С. 12–18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/kras_2016_1_4
- Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>
- Іляшко О. О. Проблеми захисту права внутрішньо переміщених осіб на медичну допомогу в Україні. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Юридичні науки*. 2019. Т. 30(69), № 1. С. 32–35. URL: http://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/1_2019/8.pdf
- Керівні принципи ООН з питань внутрішнього переміщення всередині країни. URL: https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/IDPersons/GP_Ukrainian.pdf
- Рахма Абураас, Аміна Наджиб, Лайла Багіл, Тім К. Маккі. Сирійський конфлікт: приклад викликів і гострої потреби в медичних гуманітарних операціях для жінок і дітей внутрішньо переміщених осіб. *BMC Medicine*. 2018. URL: <https://bmcmedicine.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12916-018-1041-7>
- Ромола Адеола, Беньям Мезмур. Захист внутрішньо переміщених дітей в Африці: доктринальний аналіз статті 23(4) Африканської дитячої хартії // Журнал африканського права. Том 65. Травень 2021. С. 115 – 129. URL: <https://www.cambridge.org/core/journals/journal-of-african-law/article/protection-of-internally-displaced-children-in-africa-a-doctrinal-analysis-of-article-234-of-the-african-childrens-charter/EA8D031BEC1FD738A6C4F735B56CA696>.
- Фелікс Чідозі Чідозі, Августин Еджірогене Огубу. Сприйняття захисту прав дитини та діяльності ЗМІ в таборі внутрішньо переміщених осіб Кудже, Абуджа, Нігерія // ЗМІ та їхня роль у захисті прав дітей в Африки. 2020. Р.277 – 294. URL: <https://www.igi-global.com/viewtitlesample.aspx?id=241744&ptid=227630&t=Perception%20on%20Child%20Rights%20Protection%20and%20Media%20Performance%20Among%20Kuje%20Internally%20Displaced%20Persons%27%20Camp,%20Abuja,%20Nigeria&isxn=9781799803294>.
- Цимбалістий Т., Блащак А. Правовий статус внутрішньо переміщених осіб в Україні. *Актуальні проблеми правознавства*. 2019. №4(20). С.126–130. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38388/1/%D0%A6%D0%B8%D0%BC%D0%B1%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%B9.pdf>.
- Швец Я. І., Соколова І. О. Порушення прав дітей під час війни Російською Федерацією. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. 2022. Випуск 71. С. 99–103. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/262897/259246>

Bondarchuk Yu., Yeshchenko M., Bondarchuk S. Modern implementation of the rights of internally displaced persons

Since the beginning of the full-scale invasion of Russia, the protection and protection of the rights and interests of children, one of the most unprotected categories of the civilian population, has attracted special attention. Undoubtedly, children are a vulnerable category of the population, therefore, it is necessary to timely identify problems that arise in them during a forced change of residence, this is an inevitable process for the proper organization of state support in territorial communities.

One of the most acute problems that arose in connection with Russian aggression is the appearance of a large number of internally displaced persons, including children. Elaboration of this issue at the legislative level allows us to deepen it and develop a system of concrete actions to support the adaptation and integration of children with the status of IDPs into the life of local communities. During the war, the rights of all Ukrainian children were violated, as the aggression of the terrorist state negatively affected their basic needs, development and mental state. The state is obliged to take care of the situation of children, therefore it is very important that they always feel protected and safe by the state. Currently, the problem of mass migration of people, mostly children, from their permanent place of residence to safe areas is widespread. Autonomous authorities have a new duty to receive internally displaced persons and provide them with everything they need.

During the research, we studied scientific issues and legal documents regarding the protection of the rights of immigrant children; an analysis of the observance of children's rights in conditions of war was carried out. When developing own legislation, the experience and practice of countries facing similar problems of internal migration should be taken into account.

Mass displacement of people has become a real challenge for Ukraine, but studying this issue at the regional level provides an opportunity to investigate it in more detail and develop a certain system of measures to facilitate the adaptation and integration of IDPs into the life of local communities.

So, as a result of the conducted sociological survey, analysis of the legal framework of internally displaced persons, we came to the conclusion about the need to develop practical recommendations to improve the legal status of displaced children during the war.

Key words: *internally displaced persons, migration, child rights, legal status.*